

Sveučilište u Zagrebu

DOPUNSKA ISPRAVA O STUDIJU

ishodi učenja u kontekstu dopunske isprave u studiju i DS oznake

Prof.dr.sc. Blaženka Divjak

Prorektorica za studente i studije

Sveučilište u Zagrebu

Sadržaj

- O dopunskoj ispravi – sadržaju, namjeni, obavezi izdavanja
- O ishodima učenja – na razini studijskih programa
  - Ciljevi Pilot programskog ugovora
- Potreba za periodičnim vrednovanjem studijskog programa
  - Ishodi učenja baza
- Europska praksa i label
- Pitanja i diskusija – u bilo kojem trenutku
- Isprika onima koji sve znaju o ovim temama
  - Nema dopunjavaju prezentaciju 😊

Ima li ta dopunska isprava uopće smisla?

Još jedan papir koji institucije visokog obrazovanja (IVO) izdaju

...koji nitko ne čita, a kamoli upotrebljava

...gdje svaka institucija piše što želi ili ima na raspolaganju

...a neki niti ne izdaju

...u kojoj su informacije nerazumljive i nestandardizirane

...

Konačno službena isprava koja na jednom mjestu sadrži sve bitne podatke o

studijskom programu

sustavu iz kojeg potječe

postignućima studenta tijekom studija i to ne samo u nastavnim aktivnostima

pisana razumljivim jezikom

međunarodno usporediva i prepoznata

...

Tekst ispod naslova (sitnim slovima 😊)

- *Dopunska isprava o studiju načinjena je prema predlošku koji su razvili **Europska komisija, Vijeće Europe i unesco cepes**. Svrha dopunske isprave jest **pružanje dostatne količine nezavisnih podataka** radi olakšanja međunarodne transparentnosti i pravičnoga akademskog i stručnog priznavanja obrazovnih kvalifikacija (diploma, stupnjeva, certifikata i dr.).*
- *Dopunska isprava sadrži **opis prirode, razine, konteksta, sadržaja i statusa studija** koji je pohađala i uspješno **završila osoba** s izvornom ispravom o stečenoj kvalifikaciji.*
- *Dopunska isprava **ne** sadrži vrijednosne sudove, izjave o jednakovrijednosti ili prijedloge za priznavanje.*
- *Svih **osam poglavlja mora biti popunjeno**. Ako neki podatak nedostaje, mora postojati objašnjenje.*

Regulativa i Europska oznaka

Hrvatska

- Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN broj 123/03, 46/07), čl. 84.
- Pravilnik o sadržaju diploma i dopunskih isprava o studiju (NN 077/2008)
  - Visoka učilišta izdaju studentima dopunske isprave o studiju ..., bez naknade, na hrvatskom i na engleskom jeziku.
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržaju diploma i dopunskih isprava o studiju (NN 149/2011)

ECTS/DS label

- *The Commission (DG Education and Culture) awards labels to Higher Education Institutions that apply the European Credit Transfer System and/or the Diploma Supplement correctly in all respects.*
- *The ECTS and Diploma Supplement Labels are honorary distinctions.*
- http://eacea.ec.europa.eu/llp/support_measures_and_network

Sveučilište u Zagrebu - novosti

- Tijekom 2012 izmijenjen izgled Dopunske isprave o studiju temeljem izmjena Pravilnika
- Najvažniji novi element: ishodi učenja
  - Potrebna edukacija kako ih formulirati na razini studijskih programa, upute o tome koliko ishoda učenja, kojeg tipa ...
- Dodatna usklađivanja s ECTS/DS oznakom
  - Detaljne upute tehničke naravi
- Zajednički programski alat i procedura za izradu dopunske isprave o studiju

Ishodi učenja

- Najznačajnija, a ujedno i najmanje dobro iskorištena informacija u dopunskoj ispravi o studiju
- Važno opisati stručne i generičke ishode učenja vodeći računa o razini i Dublinskim opisnicima (HKO)
  - Primjena znanja i razumijevanja
  - Donošenje zaključaka i odluka
  - Prezentacije i rad u timu
  - Vještine učenja i etika

Ishodi učenja/kompetencije

Ishodi učenja:
Tvrdnje o tome što se očekuje od studenta da zna, razumije, može napraviti, vrednovati ... kao rezultat procesa učenja

Student postizanjem ishoda učenja kroz proces studiranja stječe **kompetencije** za zapošljavanje i samozapošljavanje

Specifične za određenu disciplinu

Generičke (opće, transverzalne, ključne)

Iz Tuning projekta

- **A competence** — as we use the term — is a quality, ability, capacity or skill that is developed by and that belongs to the student.
- A **learning outcome** is a measurable result of a learning experience which allows us to ascertain to which extent / level / standard a competence has been formed or enhanced. Learning outcomes are not properties unique to each student, but statements which allow higher education institutions to measure whether students have developed their competences to the required level.
- http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/Tuning_Guide_Degree_programme_profiles.pdf

Ishodi učenja – HKO

Ishodi učenja (engl. Learning Outcomes) su kompetencije koje je osoba stekla učenjem i dokazala nakon postupka učenja.

Kompetencije (engl. Competences) su znanja i vještine te pripadajuća samostalnost i odgovornost.

Skup ishoda učenja (engl. Unit of Learning Outcomes) je najmanji cjelovit skup povezanih ishoda učenja iste razine, obujma i profila.

Vrednovanje skupova ishoda učenja (engl. Validation of Units of Learning Outcomes) je ocjenjivanje stečenih kompetencija, uključujući izdavanje potvrde ovlaštene pravne ili fizičke osobe, u skladu s unaprijed utvrđenim i prihvaćenim kriterijima i standardima.

Na što obratiti pažnju kod DS?

Usklađenost sa standardima i zakonskom regulativom

Učiniti je čitljivom i upotrebljivom – imati na umu kome je namijenjena (POSLODAVCIMA)

- 4.2. zahtjevi studija i ishodi učenja
- 5.2. mogućnost zapošljavanja, profesionalni status
- 6.1. dodatne informacije: nagrade, priznanja, izvannastavne aktivnosti, mobilnost, praksa

Hijerarhija ishoda učenja studijskog programa

Opći ishodi učenja opisuju *akademsku razinu*

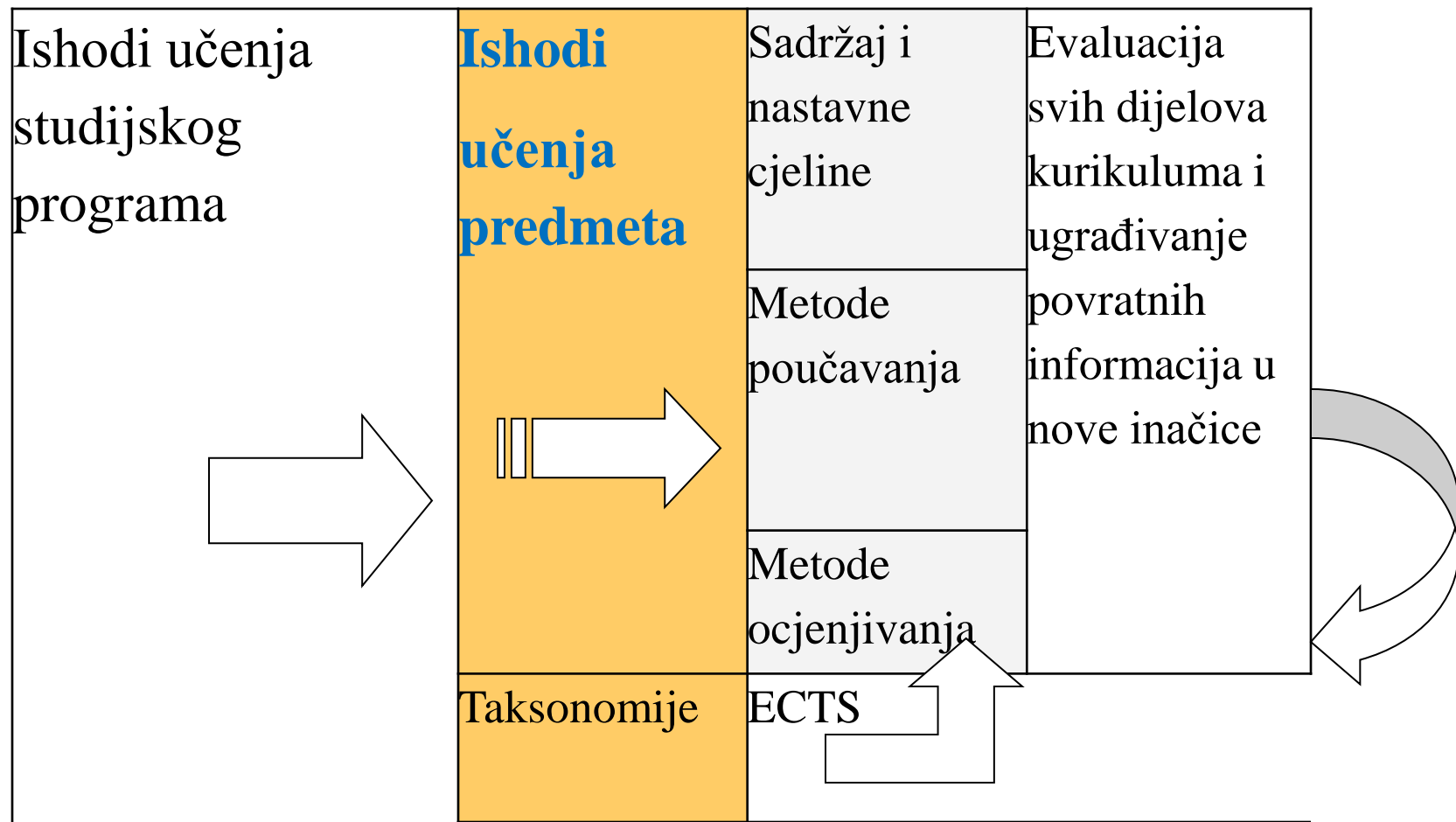
Dublin Descriptors – Framework of Qualifications for the European Higher Education Area, Nacionalni kvalifikacijski okviri

Specifični ishodi učenja za neko područje ili kombinaciju područja, služe kao referentna točka (informatika: SFIA, SWEBOK; EUA Tuning)

Specifični ishodi učenja za određeni **studijski program** za neko područje ili kombinaciju područja, uključujući i specifične zahtjeve ciljnih zanimanja

(4) Specifični ishodi učenja predmeta koji uključuju i kriterije za praćenje i ocjenjivanje studenta

Kontekst ishoda učenja

Preporučeni broj IU

- Na razini programa: 15-20 (za integrirane studije: do 30)
  - Provjeriti da nema preklapanja, da su jasno napisani i da su reprezentativni za studijski program
- Na razini predmeta: 4-10
  - Provjeriti da su mjerljivi, da su vezeni uz IU programa, da su pokriveni sadržajima, nastavnim metodama, da se prilikom ocjenjivanja provjerava njihovo postizanje

IU na razini discipline, programa i predmeta

- IU na razini disciplina koji su još širi od onih na razini programa
- IU programa opisuju glavna postignuća
- IU predmeta su specifični ishodi koji su mjerljivi i transformiraju glavna postignuća u specifične ishode
- IU programa i predmeta su jasno povezani
- Primjeri: Studenti će biti u stanju
  - Projektirati sustav, komponente i proces prema danim zahtjevima (Applied Science Accreditation Commission, ABET, Inc.)
  - Razvijati efektivne planove implementacije odabranih strategija u široko spektralnim poslovnim domenama i razinama (MBA Programme. St Mary's College of California, 2004)
  - Primijeniti osnovne principe mehanike fluida u situacijama koje zahtjeva praksa inženjera građevinarstva

Alat za povezivanje ishoda na razini programa i na razini predmeta, modula

Ishodi programa Predmeti	i1	i2	i3	i4	i5	i6	i7	i8
A1	x	x	x					
A2		x		x	x			
A3								
B1	x			x	x	x		
B2				x		x		
B3					x	x		
C1			x			x	x	
C2						x		x

Alat za implementaciju ishoda učenja na razini predmeta

Ishod učenja predmeta	Nastavna aktivnost / učenje	Provjera studenata	Opterećenje studenta u satima

Praksa u Hrvatskoj

Sveučilišta uredila izdavanje

Uvedeni ishodi učenja/kompetencije
u dopunsku ispravu

Agencija za mobilnost i EU programe
– publikacije i primjeri

Radionice, skupovi...

Pojedine IVO ne izdaju dopunske
isprave

Informacije nisu relevantne za
korisnike

Poslodavci nisu svjesni da postoji
dopunska ispava i čemu služi

Podaci o sustavu visokog
obrazovanja – potrebna revizija

Hitno potrebno

Promocija dopunske isprave poslodavcima

Radionice i jasne upute za IVO koje izdaju dopunske isprave

Revidirati zajedničke informacije

Usporediti prakse i ujednačiti terminologiju (prijevodi na en)

Razmotrite opravdanost i akcijski plan prijave na DS/ECTS label

...

Preporučena literatura

- Priručnici/knjige Sveučilišta u Zagrebu o ishodima učenja
- ECTS User Guide 2009 http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_en.pdf
- Tuning Educational Structures in Europe <http://tuning.unideusto.org/tuningeu>
- Dubline descriptors i ostali elementi Bolonjskog procesa EUA
- <http://www.eua.be/eua-work-and-policy-area>
- Diploma supplement
- http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ds_en.htm
- Izgled i objašnjenje svih “kućica” u DS
- http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ds/ds_en.pdf

Zaključci

- Novi izgled i sadržaj dopunske isprave o studiju na Sveučilištu – implementirano na Srcu
  - Obaveza izdavanja Čl. 84 Zakona
- Ishodi učenja trebaju biti u dopunskoj ispravi i izričaj im treba biti u skladu sa EU preporukama
- Edukacija na razini sastavnice – ukoliko je potrebno za nastavnike
  - Priprema Priručnika
- Ishodi učenja dio periodičnog unutarnjeg vrednovanja studija
  - Prilika za provjeru ECTS-a; izmjene i dopune studijskog programa

Pitanja, rasprava

Hvala na pažnji